

ACC. N:R. 4590

Landskap: Småland Upptecknat av F. Andersson; Gerward
Härad: Konga Adress:
Socken: Hovmantorp Berättat av: Viktor Johansson
Uppteckningsår: 1935 Född år 1880 i Skälholmsryd

Uppteckningen rör

Byorganisationen i Linnehult,
Skälholmsryd och Klintalycke.
s. 1 - 11

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

—*—

(1 foto.)

11 sid.

4590
1.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1

Enligt protokoll organiserades byn 1816.

På titelbladet till den byordning för Kronobergs län,
tryckt 1816 i Växjö, som förvarades hos äldermannen, fanns
följande skrivet:

Hofmantorps Sockn Linnehults Räte /överstruket i
originalet/ Byelag

Hofmantorp Sockn, Linnehult Byelag

Magnus Pettersson

Johannes Nicliansson

pål gunesson

Petter Magnusson

för år 1816 och 1817

Johannes Håkansson Älderman samt biträdare Svän Jonsson

i Skälholms Ryd Magnus Persson i Klintalycke.

Skriv endast på denna sida!

*Skälholm
Rings
Länsmantol
1856*

4590
2

*1856 av Vilhelm Johansson
född i 1880 Skälholmsryd*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

Denna byordning tager sin början den 1. oct. 1816.

Byelaget besträcker sig öfver Linnehults Norra och Södrige
Skälhdms Ryd och Klintalycke 2 - 3/4 mt efter ofvermedlingen./?/

Johan Håkansson

Skälholmsryd älderman Gunne Håkansson

Byns sammankomster kallades byastämman, ibland älder-
mansgille. Det var endast männen som förr fick deltaga i
gillet. Kvinnorna brukade dagen efter samlas till kalas.
Nu däremot äro de med på själva gillet.

Enligt nedanstående protokoll sammanträdde bystämman
ärligen två gånger, en vårstämman och en höststämman.
Ingen fixerad datum för dessa stämmor. Men 1885 bestämdes,

4590

3

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3

att byastämman skulle sammanträda endast en gång om året,
nämligen på våren.

Protokoll: På Höststämman i Linnehult
den 27 october 1885 afträder äldermannen David Andersson
Klinalycke ifrån sin befattning och efven biträdare
Johannes Pettersson i Skälholmsryd och Lars Svensson i
Linnehult i stället invaldes till älderman Frans Larsson
i Klinalycke till biträdare Otto Johansson i Linnehult
och Johannes Magnusson i Skälholmsryd på ofvanstående
Stämman beslutades att ombyte skall skjellom vårtiden med
älderman och biträdarebefatning sålunda avslutat och
godtjent af alla Rotens Bymän blott en gång om året samman-
träder utan extra på kommer.

/10 menn, alltså alla byemännen/

4590

4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4

Urtima bystämma kan sammankallas vid olika tillfällen, exempelvis när kräftfiske skall utarrenderas.

Sammankallningen skedde genom budkaveln /se foto/. Denna budkavel hade ursprungligen en blå färg.

Någon bystuga har aldrig funnits i Linnehult.

Bystämmans ordförande var åldermannen. Han hade två biträdare som kallades biträdande åldermän. Var t.ex. åldermannen från Linnehult, skulle de biträdande vara från Skälholmsryd och Klintalycke. Åldermannen och de två biträdande skulle således representera de tre sammanslagna byarna.

Åldermannabefattningen gick i tur mellan arrendatorer och hemmansägare. Torpare voro uteslutna. Om det kom någon ny till byn skulle denne emellertid bli ålderman. Åldermannen satt ett år i sin befattning.

Åldermannen sammankallade stämman. Ny ålderman valdes på stämman. Befattningen gick i tur och ordning. Inget tecken på sin värdighet som ålderman.

Någon bystuga har aldrig existerat. Gillet hölls hos åldermannen.

På bystämman avhandlades gemensamma vägars underhåll.

Ålderman tillsammans med biträdande åldermän gjorde gårdsgårdssyn

Inga partier existerade inom byorganisationen.

Om man någon gång röstade skedde detta genom personlig röst, genom direkt tillfrågning.

Åldermannen tillsammans med biträdande åldermän bestämde skada om t.ex kor hade brutit sig genom stängsel och gjort skada. Böter ådömdes. Dessa böter erlades ej via åldermannen utan direkt. Åldermannen hade endast att kontrollera att böterna erlades.

4590

6

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

Inga kroppsstraff existerade.

Byn ägde gemensamt fiske, men inga gemensamma utägor eller byggnader. Ej heller någon allmänning eller svinavall. Rödning var således en rent privat sak.

Inom byn har fattigauctioner aldrig existerat. Kommunen hade emellertid förr sådana. Någon fattigstuga har aldrig funnits. De som behövde underhåll bodde kvar i sina gamla stugor och fingo sig tillsända ved, säd etc.

Gemensamma kyrkbåtar har icke funnits.

Alderman hade förr skyldighet att hysa vägfarande men senare i tiden utplacerades de i tur bland bymännen.

Byn har gemensam brandspruta. Äldermännens kall gå med brandrotmästaren /brandbolagets ombud/ på brandsyn, syna skorstenen. Om äldermannen är brandrotmästare får han i sitt ställe kalla en biträdande älderman att hålla syn.

4590

7

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7

Gärdsgårdarna mellan grannarna delades så att de fick halva rågången vardera. En gårdsgård skulle hålla 10 kvarter.

Gärdsgårdarna kontrollerades ej om inte en anmälan därom gjordes.

Nyinflyttad skulle göra kalas. Man hämtade denne från hans gamla gård. Liknande gäller även vid flyttning inom byn, isynnerhet då det gällde tjänstefolk.

Våreld har man den sista april, dock ej gemensamt för hela byn.

I år /1935/ är det första gången någon majstång uppsatts.

Den som behövde hjälp bad sina närmaste granna därom och då skulle det traktering till. Ex. brytegitte som fortskred långt fram på natten under muntert arbete samt körkalas.

4590

8

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

Slåttergilä var mindre vanligt men förekom dock.

Vid begränning skulle hela byn bjudas, åtminstone om den döde var gammal.

Vid bröllop bjöds inte hela byn.

Barnsängskvinnan skulle ha förning. Det var de närmaste grannarna som skulle traktera.

Vid byagränserna samlades ungdomen vid bestämda tillfälten till dans. Thomasmässe firades inte.

Sagesmannen hade ej hört talas om några prov som utfördes vid överskridandet av vissa åldersgränser, vid konfirmation, bröllop etc.

4590

10

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10

Äga Rättighet att lega för den treskande och utmeta för
legden hos den treskande utan någon domstol.
härmed beslutas och underskrifves af Rotens Bymän.

Linnehults Rote den 18 november 1863.

På samma dag beslutades att annecka Svens Dotter skall
hafva En fann Redig ved på varje fjerdedels hemman inom
Roten för året.

I öfver Enskomelse Emellan linehult Norregård att
upp broa Och gjöra en Ny väg emellan Linehult och Löfholmen
som vi oss emellan öfver Ens kommet att gemensamt med lika
arbete Och lika Del i den ombemälte väg och utan ärsättning
för jorden.

Jon Svensson Linnehult.

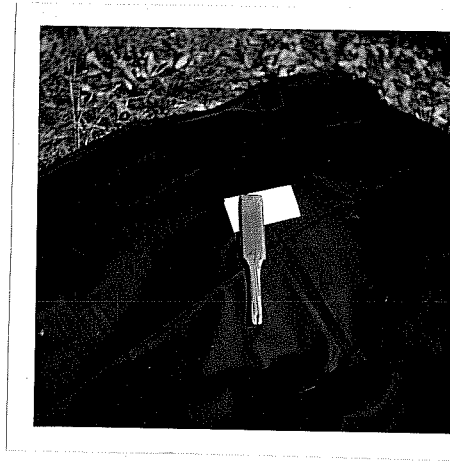
4590

11

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11

Budkavel

L 18 cm Br 3,5 ca

Foto: M.A. Genard

Skriv endast på denna sida!